

kirjaamo.stm@gov.fi

Viitetiedot: VN/5025/2025

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 16 §:n kumoamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä Kanta-Hämeen hyvinvointialue antaa lausuntonsa otsikossa mainitusta asiasta. Ensimmäisenä toteamme, että hyvinvointialue kannattaa kaikkia sellaisia toimia, joilla lisätään terveydenhuollon ammattilaisten työnjaon tehokkuutta, työn mielekkyyttä sekä kustannusvaikuttavuutta. Samalla kuitenkin lausumme, että potilasturvallisuuteen on syytä erityisesti kiinnittää huomioita, kun asetuksella muutetaan työnjakoa ja laajennetaan ammattioikeuksia.

Lausuntopyynnössä on kaksi kysymystä:

1. Mitä vaikutuksia arvioitte ehdotetulla ammattihenkilöasetuksen 16 §:n kumoamisella olevan esimerkiksi yhteiskunnan tai kotitalouksien kustannuksiin, terveydenhuollon asiakkaisiin, palveluntuottajiin ja henkilöstöön?
2. Muut huomiot

Kohtaan 1 lausumme seuraavaa:

Ammattihenkilöistä annetun asetuksen 16 §:n poisto kokonaan aiheuttaa potilasturvallisuusriskin erityisesti alle kahdeksanvuotiaiden lasten sekä niillä, joiden näöntarkkuus on heikentynyt ilman tiedossa olevaa syytä.

Lasten sekä tutkiminen että diagnostiikka vaativat erityisosaamista ja lääketieteellistä osaamista. Saatteena olevan tausta-aineiston perusteella tämä on myös yleiseurooppalainen trendi eikä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan siitä ole syytä poiketa.

Toteamme myös, että jos näöntarkkuus ei ole korjattavissa laseilla ilman tietoa syystä, taustalla on usein jokin elimellinen asia, joka on selvitettävä. Näissä tilanteissa potilas / asiakas on ohjattava silmälääkärille lisäselvittelyyn. Asetuksen 16 §:n poisto uhkaisi tätä.

Sen sijaan optikon toimenkuvaa voidaan potilasturvallisesti laajentaa kirurgisesti ongelmitta hoidettuihin taittovirhepotilaisiin, leikkauksen jälkeen oireettomiin karsastuspotilaisiin sekä muihin silmiin kohdistuvien leikkausten jälkeisiin tiloihin, joissa hoito on päättynyt ja näkö on normaali.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue toteaa myös, että olemme huolestuneina seuranneet yksityisten silmäasemien mainostusta sekä silmäpohjakuvausten että valokerroskuvauksen (OCT) osalta. Seulontamielessä tehtynä näitä tutkimuksia ei ole todettu vaikuttaviksi i vaan päinvastoin ne lisäävät sekä kustannuksia että aiheuttavat potilaalle huolta. Aiheesta on julkaistu hiljattain suomalainen tutkimus Suomen Lääkärilehdessä: Määttä, Talvensaari, Saari, Patja, Paterno, 2025; 80:e43301, Optometristien silmänpohjankuvauksista ei juuri terveyshyötyä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue vastustaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 16 §:n kumoamista ja ehdottaa asetuksen muuttamista siten, että optikko voisi jatkossa määrätä itsenäisesti silmälasit myös silmäleikkauksen jälkeen tietyin edellytyksin. Tällä olisi merkittävä vaikutus silmälääkäreiden työhön.

Kohtaan 2 lausumme seuraavaa:

Kanta-Hämeen hyvinvointialue muistuttaa, että optinen ala on hyvin kaupallinen ja yksityisillä silmäasemilla on merkittävä taloudellinen intressi kumota kyseinen asetetus. Toivomme, että sosiaali- ja terveysministeriö ottaa tämän huomioon harkitessaan asetuksen kumoamista ja mahdollista muutosta.